

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

835

Vragen van het lid **Ouwehand** (PvdD) aan de Ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de nog altijd voortdurende dreiging van het coronavirus in de vleesindustrie* (ingezonden 28 september 2020).

Antwoord van Minister **De Jonge** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport), mede namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (ontvangen 18 november 2020). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 488.

Vraag 1

Bent u op de hoogte van het feit dat slachterij Vion de slachttempo's weer verder wil verhogen?¹

Antwoord 1

Ik heb het bericht waarnaar u verwijst gelezen.

Vraag 2

Heeft u gezien dat de reden hiervoor is dat de slachterij economische kansen ziet nu Duitsland kampt met Afrikaanse varkenspest en geen varkensvlees naar China mag exporteren, terwijl de Chinese importstop voor varkensvlees van Vion -die eind juni werd ingesteld vanwege het grote aantal coronabesmettingen bij Vion medewerkers- juist net is opgeheven?

Antwoord 2

Ja

Vraag 3

Ziet u dat Vion, door met dit plan te komen in een tijd waarin het aantal besmettingen in Nederland in razendsnel tempo oploopt, na alle waarschuwingen in de periode voor de zomer en na het «intense gesprek» met u, wederom laat zien zich onaantastbaar te wanen?

¹ <https://www.pigbusiness.nl/artikel/365581-slachterij-vion-mag-weer-varkensvlees-naar-china-exporteren/>

Antwoord 3

Nee, dit zie ik niet. Navraag bij Vion leert dat, nadat de Chinese overheid een importverbod op Nederlands varkensvlees instelde, Vion haar slachtcapaciteit tijdelijk verminderde door het aantal slachturen te verlagen. Nu de vraag naar varkensvlees weer toeneemt, brengt Vion het aantal slachturen weer naar het normale niveau. Van het verlagen of verhogen van slachttempo's is hier geen sprake.

Vraag 4

Erkent u dat dit bedrijf ook onaantastbaar lijkt te zijn, aangezien de betreffende Veiligheidsregio niet ingreep

- a) toen bij een steekproef bleek dat één op de drie medewerkers besmet was²,
- b) toen vervolgens bleek dat het beeld dat werd geschetst over de geringe besmettelijkheid van de medewerkers volledig onjuist was en
- c) toen Vion de daarop gemaakte afspraken niet nakwam?³

Antwoord 4

Ik verwijs u naar antwoorden op eerdere vragen van de leden Moorlag en Gijs van Dijk⁴ d.d. 9 juli 2020. Daarnaast geeft de veiligheidsregio desgevraagd aan dat Vion de afspraken wel degelijk is nagekomen.

Vraag 5

Kunt u bevestigen dat dit niet alleen bij Vion in Boxtel speelt, maar dat ook bij Van Rooij Meat in Helmond niet werd ingegrepen door de betreffende Veiligheidsregio toen drie dagen na de aangekondigde heropening bleek dat de gemaakte afspraken al werden geschonden en er 500 mensen aan het werk waren in plaats van de afgesproken 300?⁵

Antwoord 5

Zoals aangegeven in antwoorden op vragen van het lid Wassenberg⁶ is Van Rooij Meat na de sluiting weer gefaseerd opgestart met klachtenvrije en negatief geteste medewerkers. Aan de herstart van de werkzaamheden is een test met een testgroep van aanvankelijk 300 personen op verschillende afdelingen vooraf gegaan, in de dagen erna oplopend in omvang. De snelheid van de fasering in deze opstart was afhankelijk van de beschikbaarheid van (commerciële) testcapaciteit en de beoordeling van deze testresultaten door de GGD. De beschikbaarheid van (commerciële) testcapaciteit was ruimer voorhanden dan vooraf ingeschat. De te nemen maatregelen, zowel materieel als procedureel, waren goed en deskundig uitgevoerd. Het daadwerkelijk starten van het volledige productieproces was afhankelijk van de testresultaten, van ziektebeelden (informatie van bedrijfsartsen) en de te nemen maatregelen door het bedrijf. Hiervoor is in de casus Van Rooij Meat ingestoken op een integrale aanpak van de gezondheidsproblemen; in het bedrijf is vooraf alles op orde gebracht, maar ook het reizen en wonen van de medewerkers moet volgens afspraak uitgevoerd worden. De voorzitter van de veiligheidsregio heeft een afweging gemaakt en besloten het bedrijf een waarschuwing te geven en geen sanctie op te leggen voor het feit dat er vooraf geen melding is gemaakt van het daadwerkelijk bij de controle aanwezige aantal personen. Aan de overige afspraken werd wel voldaan en de situatie werd als voldoende veilig en verantwoord geacht.

Vraag 6

Hoe legt u dit uit aan ondernemers in de horeca, die hoge boetes opgelegd krijgen of zelfs moeten sluiten op het moment dat er besmettingen worden geconstateerd of wanneer wordt geconstateerd dat de richtlijnen niet worden nageleefd?

² <https://www.bd.nl/meierij/steekproef-vion-in-boxtel-een-op-drie-medewerkers-besmet-met-coronavirus-a58a3417/>

³ <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3256690/dit-is-waarom-slachthuis-vion-open-mocht-blijven-ondanks-de-vele-coronabesmettingen>

⁴ Aanhangsel Handelingen 2019/20, 3521

⁵ <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3257529/van-rooi-meat-liet-veel-te-veel-mensen-werken-in-slachterij-maar-veiligheidsregio-greep-niet-in>

⁶ Aanhangsel Handelingen 2019/20, 3708

Antwoord 6

Het is aan de voorzitter van de veiligheidsregio in het kader van infectieziektenbestrijding om per geval de meest geëigende (beheers)maatregelen te nemen. Dat betekent in de praktijk dat op basis van de geconstateerde situatie in slachthuizen in enkele gevallen besloten is een bedrijf tijdelijk stil te leggen, terwijl dat in andere gevallen niet als noodzakelijk werd beoordeeld. In alle gevallen was het belang van de volksgezondheid leidend. De voorzitter van de veiligheidsregio wordt hierover geadviseerd door de GGD. Daarbij wordt ook informatie gebruikt van de rijksinspecties en het bedrijf zelf.

Vraag 7

Wat gaat u doen om te voorkomen dat Vion de slachttempo's verder wil verhogen, tegen de oproep van de Kamer en de vakbonden in om de slachttempo's juist te verlagen?⁷

Antwoord 7

Het verhogen van het slachttempo is niet aan de orde, zie ook mijn antwoord op vraag 3. Ik zie dan ook geen reden om in te grijpen.

Vraag 8

Heeft u de recente studie gelezen van wetenschappers uit Singapore en Ierland, waaruit blijkt dat het coronavirus lange tijd kan overleven op gekoeld en bevroren vlees en vis?⁸

Antwoord 8

Ja.

Vraag 9

Heeft u gezien dat deze wetenschappers ervan uitgaan dat geïnfecteerde slachthuismedewerkers het virus op het vlees kunnen overbrengen?

Antwoord 9

Ja

Vraag 10

Kunt u uitsluiten dat dit een verklaring kan zijn voor de grote aantallen besmettingen in de vleessector wereldwijd? Zo ja, op basis van welk onderzoek meent u dit te kunnen uitsluiten?

Antwoord 10

Zoals ik al eerder heb aangegeven⁹ zijn geen aanwijzingen dat het virus zich verspreidt via het eten of bereiden van voedsel. Daarnaast hebben coronavirussen een levend dier of mens nodig om in te groeien en te vermeerderen. Het coronavirus kan dus niet groeien in voedsel. Als het al zo is dat het virus, via een uitscheider, op voedsel terecht komt en daar langere tijd kan overleven dan nog is de kans dat een persoon geïnfecteerd wordt via dat voedsel zeer klein. Ingestie zal, aangezien het een respiratoir virus betreft, waarschijnlijk niet tot typische COVID-19 infectie leiden. Bovendien vindt consumptie van vlees meestal plaats na verhitting, dit overleeft het virus niet. Er is een mogelijkheid dat een persoon die het besmette voedsel met de handen aanraakt het virus in eigen ogen of neus wrijft en daarmee het virus van het voedsel in de natuurlijk body entry points brengt. Echter, bij inachtneming van de standaard hygiëne regels voor voedselbehandeling en bereiding zal dit tot een absoluut minimum beperkt blijven. Aanwezigheid van het virus op voedsel is dus zeer onwaarschijnlijk om significante aantallen mensen te besmetten. Het paper suggereert dat voedsel het virus over grote afstanden kan verspreiden en ergens anders aan de basis van een uitbraak kan staan. In theorie kan dit, maar staat deze route in geen verhouding tot de rol van humane mobiliteit bij de verspreiding van het virus.

⁷ Kamerstuk 28 286, nr.1118, aangenomen motie Ouwehand

⁸ <https://www.boerderij.nl/Home/Nieuws/2020/9/Studie-corona-overleeft-op-gekoeld-en-bevroren-vlees-645371E/>

⁹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20192020-3284.html>

Vraag 11

Heeft u gezien dat het coronavirus nog steeds regelmatig opduikt in slachterijen en vleesverwerkende bedrijven, zoals de afgelopen periode te zien was in onder andere Oostenrijk¹⁰, België¹¹, Ierland¹² en Engeland¹³?

Antwoord 11

Ja.

Vraag 12

Kunt u bevestigen dat u heeft aangekondigd dat Nederlandse slachthuizen per regio steekproefsgewijs zouden worden getest¹⁴, nadat u eind mei nog beloofde dat alle medewerkers van slachthuizen zouden worden getest?¹⁵

Antwoord 12

In mijn brief van 4 juni 2020 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 25 295, nr. 386) heb ik aangegeven dat de aanpak risicogericht en gefaseerd zal zijn. Risicogericht wil zeggen dat er steekproeven genomen zullen worden op het moment dat er signalen zijn dat er een risicovolle situatie bestaat.

Op basis van de aanbevelingen van het «Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten» is in de Kamerbrief van 3 juli jl., aangegeven dat de veiligheidsregio's, samen met de landelijke toezichthouders en de meest betrokken departementen, werken aan de inrichting van een nieuw samenwerkingsplatform bij het Landelijk Operationeel Team Corona (LOT-C). Inmiddels is dit landelijke samenwerkingsplatform per 1 september operationeel. Het samenwerkingsplatform bereidt – met respect voor de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende partijen – een gecoördineerde inzetten voor, op het regionale niveau, om snel te kunnen optreden bij een uitbraak in een bedrijf of een sector, zoals recent bij slachthuizen. Ik verwijs u verder naar mijn brief van 27 oktober (Kamerstuk 25 295, nr. 659).

Vraag 13

Hoeveel steekproeven hebben er inmiddels daadwerkelijk plaatsgevonden bij medewerkers in de vleesindustrie? Wanneer zijn deze steekproeven uitgevoerd? Bij welke slachthuizen of vleesverwerkende bedrijven zijn deze steekproeven uitgevoerd? Hoeveel medewerkers zijn hierbij getest? Wat waren de bevindingen?

Antwoord 13

Ik heb alle 25 GGD'en benaderd met de vraag hoeveel steekproeven zij gedaan hebben.

In mei en juni zijn er diverse steekproeven gedaan. Bij Van Rooi Meat in Helmond twee steekproeven gedaan waarbij 21 respectievelijk 31 medewerkers positief testen. Bij Vion Groenlo is een steekproef en een 100% test gedaan met 45 respectievelijk 147 positieve geteste medewerkers. Bij Vion Boxtel testte 17% van de 117 personen in de steekproef positief. Bij Westfoort in IJsselstein is het personeel vrijwillig getest waarbij ongeveer 6% positief van de medewerkers werd bevonden. Al deze casussen heb ik in eerdere brieven aan uw Kamer en in antwoorden op vragen vanuit de Kamer al gemeld.

Van de periode daarna schetsen GGD'en het volgende beeld. Negen GGD'en hebben mij gemeld dat er geen slachthuizen in hun regio zijn of alleen kleine slachthuizen met een zeer gering aantal medewerkers waardoor steekproeven niet aan de orde zijn.

¹⁰ <https://www.pigbusiness.nl/artikel/257047-nu-ook-corona-in-slachterijen-in-oostenrijk-nog-geen-sluitingen/>

¹¹ <https://www.demorgen.be/nieuws/al-50-medewerkers-van-westvlees-staden-hebben-positief-getest-op-coronavirus-b243b938/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

¹² <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/covid-19-significant-outbreak-in-waterford-meat-plant-union-says-1.4357622>

¹³ <https://www.theguardian.com/world/2020/aug/27/covid-hundreds-self-isolate-after-norfolk-poultry-plant-outbreak>

¹⁴ Kamerstuk 25 295, nr. 386

¹⁵ <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/artikel/5132541/schouten-alle-medewerkers-van-slachthuizen-worden-getest>

De andere GGD'en gaven aan allemaal contact te hebben gehad of nog steeds in contact te staan met de slachthuizen in hun regio. Sinds de brandhaarden in mei en juni zijn er geen signalen meer geweest van nieuwe brandhaarden in slachthuizen, zoals gemeld in mijn brief van 27 oktober (Kamerstuk 25 295, nr. 659). Daarom hebben er, op één regio na, geen risicogerichte steekproeven meer plaats gevonden. GGD Noord- Oost Gelderland heeft in juli nog vier steekproeven gehouden bij Vion in Groenlo. In totaal zijn 100 medewerkers getest waarbij geen besmettingen werden aangetroffen.

De brandhaarden die er voor de zomer waren, hebben wel geleid tot onder andere aanpassingen ten aanzien van het vervoer (busjes/eigen vervoer) en gezondheidschecks die worden uitgevoerd bij binnenkomst met bijvoorbeeld temperatuurmetingen en vragenlijsten. Ook zijn er aanpassingen gedaan in de ventilatie en schoonmaak en wordt gezorgd voor voldoende onderlinge afstand tijdens het werk en lunchpauzes, waar ook op wordt toegezien. Sommige slachthuizen laten zelf testen uitvoeren. Al deze maatregelen samen maken dat het risico op het ontstaan van brandhaarden in slachthuizen zo goed als mogelijk wordt beperkt.

Vraag 14

Bent u op de hoogte van het feit dat de GGD de steekproefsgewijze aanpak zegt te hebben vertaald naar een risicogerichte benadering, wat er in de praktijk op neerkomt dat er pas wordt getest als er signalen komen vanuit het slachthuis¹⁶ of wanneer ergens een groter aantal besmettingen wordt gemeld¹⁷?

Antwoord 14

Ja, zie mijn antwoord op vraag 12.

Vraag 15

Verwacht u dat slachthuizen zelf snel de GGD zullen inschakelen? Zo ja, herinnert u zich dat de GGD Hart voor Brabant op 25 mei nog geen besmettingen had doorgekregen van Vion Boxtel¹⁸, terwijl er op dat moment al verschillende medewerkers besmet waren en er ruim een maand daarvoor al een minuut stilte was gehouden voor de eerste medewerker die overleed aan het virus?¹⁹

Antwoord 15

Ja, de GGD'en hebben aangegeven dat zij in contact staan met slachthuizen. Zie verder mijn antwoord op vraag 13.

Vraag 16

Hoe houdt u zicht op de situatie in de vleessector en waaruit blijkt dat u landelijk de regie neemt in de bestrijding van het coronavirus in de vleesindustrie, zoals de Kamer u opdroeg?²⁰

Antwoord 16

Zie mijn antwoord op vraag 12

Vraag 17

Kunt u deze vragen één voor één en zo spoedig mogelijk beantwoorden?

Antwoord 17

Ik heb mij ingespannen uw vragen zo goed mogelijk te beantwoorden.

¹⁶ <https://www.ad.nl/economie/angstcultuur-in-vleessector-slachterijwerkers-zwijgen-opgelegd~ac6e847e/>

¹⁷ Antwoord van de heer De Gouw tijdens de technische briefing over het coronavirus, 22 september 2020

¹⁸ <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3208554/personeel-van-slachthuis-in-helmond-getest-nadat-nvwa-controleurs-besmet-blijken-met-corona>

¹⁹ Zie ook FD, 19 mei 2020, «Nederlandse abattoirs blijft meeste ellende bespaard»

²⁰ Kamerstuk 28 286, nr. 1109, aangenomen motie Ouwehand